СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 64. Джерзи Сіти, Н. Дж., вівторок, 19 березня, 1935. VOL. XLIII. No. 64. Jersey City, N. J., Tuesday, March 19, 1935. THREE CENTS

„ПРОҐРЕСИСТИ" ПРОГОЛОШУЮТЬ ПРОГРАМУ

ВАШИНГТОН. — У відповідь на напади з боку „правильних" демократів так звана прогресивна опозиція в палаті послів ухвалила на своїх зборах програму поступового законодавства та проголосила її як свою зараду на економічні й суспільні клопоти краю.

Програма обнимає 16 точок. На першім місці прогресисти домагаються федеральної реґуляції краєвого кредиту та привернення конгресови права реґулювати вартість гроша. Між іншими точками є домагання гарантувати фармерам пересічний кошт продукції з додатком відповідного доходу. Для робітників прогресисти домагаються обмеження годин праці, права до колективної умови про умовини праці та ухвалення конгресом відповідних публичних робіт для допомоги безробітним. Далі прогресисти домагаються перебрання на публичну власність природніх багатств та усунення монополів.

За цю програму заявилися 34 конгресмени, в тому числі: 7 прогресистів, (з Висконсина), 3 члени фармерсько-робітничої партії (з Минесоти), 16 демократів та 8 републиканців.

СВЯТО В ПАМЯТЬ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА.

НЮ ЙОРК. — Перше й одиноке в Америці свято, яке пригадало, що минулого року минуло 100 років від народження „буковинського соловія", Осипа Юрія Федьковича, відбулося в Ню Йорку в неділю, 17 березня, в галі Українського Народного Дому.

Орхестра композитора Михайла Гайворонського виступила в цей вечір зі спеціяльною програмою, між иншим дібраною і до творів Федьковича, та причинилася дуже своїми артистичними творами та виконанням до піднесення свята.

Про часи, в яких творив Федькович на Буковині, про вплив, який твори Федьковича мали на Галичину і Велику Україну, та про силу його слова й ідеї говорила Мати Северина ЧСВВ. Життя Федьковича і його громадянську працю та москвофільську язву тодішніх часів представив д-р Семен Демидчук. А про Федьковича як поета, повістяря і того, що вказував, де і в чім шукати Україні долі й волі, реферував д-р Лука Мишуга. Деклямацію про „Довбуша" виголосила пані Стефанія Галичин. Гала була виповнена.

ДАЛЬША КАМПАНІЯ УРЯДУ ПРОТИ ЗЛОЧИНІВ.

ВАШИНГТОН. — Так звана податкова поліція департаменту скарбу веде далі свою безпощадну кампанію проти злочинців. У суботу арештовано ще коло пів тисячки осіб.

Арештованих розділено відповідно до закинених їм злочинів на ріжні урядові бюра. Відділ алькогольного податку занявся 1,175, арештантами, бюро наркотиків 584, бюро заграничного мита 279, тайна поліція 55, прибережна сторожа 16.

Уряд каже, що досі арештовано коло 2,100 осіб, а разом має віннамір арештувати коло 3,000.

АРЕШТУЮТЬ ЗА СТРАЙК.

ВИЛКС БАРЕ (Па.). — Суддя В. В. Валентайн заявив, що лідери майнерської юнії „Юнайтид Антресайт Майнерс оф Пенсилвенія" допустилися непослуху суду, бо вони не відкликали страйку робітників у копальнях підприємства „Ґлен Елден Ковл Ко." Суддя приказав за цей непослух арештувати 29 урядників юнії. 26 уже арештовано та відставлено під сторожею до стейтової вязниці.

Підчас арештування одного з них, Джана Серафінія, його батько впав неживий від удару серця. Юнійний провід видав з приводу арешту заяву, в котрій взиває майнерів не відкликати страйку.

ПОЛІТИЧНА БОРОТЬБА У ВІРМЕНСЬКІЙ ЦЕРКВІ.

КРЕСТОН (Ровд Айленд). — На похороні одного Вірменина напав на о. Левонта Мартуґесіяна, священика вірменської національної церкви, один Вірменин, Джордж Назарійн, та пострілив його тяжко з револьвера. Напасник викрикував, що він мститься на священику за смерть вірменського епископа Туріяна, бо, мовляв, о. Мартуґесіян був провідником тої шайки, що зґладила зі світа епископа.

Як відомо, епископ Туріян зґинув підчас церковної процесії в Ню Йорку в 1933 році. За це суд потім засудив 9 Вірменів, двох з них на кару смерти. Епископа, кажуть, убито за його симпатії до большевицького уряду.

О. КОКЛИН ЗАВДАЄ ЗАВДАННЯ ҐАЗЕТАМ.

ДІТРОЙТ (Мишиґен).—О. Чарлз Коклин говорив у своїй промові на радіо про потребу знаціоналізування, себто перебрання на державу, цілої банкової системи краю.

Він уважає теперішню приватну систему банків за найголовніше лихо Америки та закликає ґазети, щоб доказали йому помилку.

НЕ БУЛО СХОПЛЕННЯ ХЛОПЦЯ.

Честер Гайд, 19-літній хлопчина у Вудбрідж, Н. Дж., котрого, як говорила поліція, схопили злодії, щоб добитися від родини викупу в сумі 10,000 долярів, знайшовся цілий, здоровий і не схоплений. Він признався перед поліцією, що він просто хотів здобути милосердя до своєї дівчини й тому вдав, що нібито його схопили. Прокураторія думає, що він повинен відповісти перед судом за те, що пробував добути від родичів штучкою 10,000 долярів. Його арештовано та задержано під порукою в сумі 5,000 долярів.

ТРАҐЕДІЯ ЕМІҐРАНТІВ.

В провінції Алькосад в Арґентині знайшли групу румунських еміґрантів без життя. Всі померли в лісі з виснаження. У звязку з тим арештовано Альфреда Роха, директора еміґраційного бюра, що спровадив цих еміґрантів з Румунії до Південної Америки. Слідство виказало, що аґенти цього бюра появилися були торік у селах південної Румунії, оповідаючи чуда про Бразилію й Арґентину. В селі Муніятуль вони звербували 11 родин, які продали ввесь свій маєток і виїхали до Арґентини. Вже підчас подорожі кораблем вони нарікали на приміщення та харчі. У відповідь почули від аґента: „Для вас, свинь, і то добре". В Буенос Айрес вони були всі хорі. Звідсіль вислали їх у пралїси, які мали перемінити в урожайну землю. Після 6 місяців важкої праці появилися жандарми і заявили, що мусять забратися кудинде. Коли селяни не хотіли відійти добровільно, спроваджено військо. Прогнані помандрували в інші сторони, пробуючи поселитися в лісі. Вони покликали владу на допомогу, яка, на жаль, прийшла запізно. Коли ратункова експедиція прийшла на місце, знайшла 38 трупів, що вмерли з виснаження та голоду.

ПРОБИ НАВОДНЮВАННЯ КАНАДИ.

Хоч урядові обчислення показують, що кошт ратування областей у західній Канаді від посухи має виносити 90 міліонів долярів, то уряд в Отаві не має наміру зараз видати цілу цю суму. На початок уряд буде зробити пробу тільки на малу скалю. Інформація з довірочних урядових джерел каже, що на початок уряд думає видати тільки пять міліонів долярів і роботу попроводить тільки в деяких вибраних околицях. Гроші будуть ужиті на будову гребель і там та на засівання землі збіжем, яке припоручать урядові знавці.

БОЖЕВІЛЬНА МАТИ.

В селі Уґоржа під Прагою жінка огородника Мартінкова застрілила свого 9-літнього сина за те, що на свідоцтві мав лиху ноту з обичаїв. Вона завела сина на цвинтар і хотіла його застрілити. Однак револьвер затявся. Всеж таки за кілька днів вона його застрілила. Після вбиства Мартінкова побігла до недалекого ставу, щоб утопитися, але вода була заплитка. Божевільну матір передали під обсервацію лікарів.

ЗАБОРОНЕНО ДРУКУВАТИ ОЧЕРНЕННЯ ПРОТИ ЖИДІВ.

Суддя Монґет у Вінніпеґу видав постійну заборону проти друкування очернень проти Жидів у часописі „Ди Кенедіен Нешоналист" у Вінніпеґу. Тимчасова заборона була видана в листопаді. Видавцем часопису названо Віліяма Ґвитекера, провідника канадійських націоналістів (фашистівська орґанізація). Заборони домагався адвокат В. В. Тобаєс на тій підставі, що часопис „Ди Кенедієн Нешоналист" поміщував статті на основі відомих „Протоколів", що очернювали Жидів. У випуску згаданого часопису за жовтень була стаття, в якій доказувалося, що на свято Пурім Жиди допускаються жорстоких знущань над християнськими дітьми.

КАРА НА БОГОХУЛЬНИКА.

В літі м. р. зайшов у Винниках під Львовом випадок богохульства, якого епільог розіґрався в окружному суді у Львові. На лаві обвинувачених засів 44-літній робітник Стефан Боднар, який у критичному часі, зустрівши священика, що йшов зі Св. Тайнами до вмираючої особи, при багатьох свідках викрикав слова, які повторити годі. Розправа скінчилася засудом Боднара на рік вязниці.

ПРИРОДНЄ ЯВИЩЕ.

Читаємо в останньому числі „Ілюстрованого Курера Цодзенного": „Упадок польськости у Сх. Галичині (в оригіналі — Малопольщі) робить жахливі поступи. От одна цифра, що повинна налякати і потрясти все польське громадянство: від часу відродження Польщі в одному тільки львівському воєвідстві перейшли з польських рук в українські 362,000 гектарів землі. Щоб цей факт упластичнити, подаємо, що цей величезний простір землі, скомасований в один комплекс, заняв би 100-кілометрову залізничу лінію зі Львова до Перемишля по обох сторонах шляху полосами, широкими по 18 км". — Автор пише, що ця цифра для Поляків жахлива. Для Українців і всякого неупередженого чужинця це зовсім природнє явище.

ЯК МОЖЕ ЗҐИНУТИ ШКОЛЯР.

Як повідомляють з Бельська, в Коморовіцах помер нагло з біль голови один ученик 5 кл. місцевої вселюдної школи. Наглa смерть хлопчини видалася дуже підозрілою і тому справою занялися лікарі. Секція виказала, що хлопець має розбитий череп. Дальше дохождження викрило, що хлопець, будучи в школі і підносячи перо з землі, вдарив головою об лавку так сильно, що розбив собі череп і наслідком того помер.

НІХТО НЕ ЗГОЛОШУЄТЬСЯ ПО $2,800,000.

В Отаві оповіщено, що від цієї час у канадійських банках лежать $2,800,000, по які ніхто не зголошується. В самім банку „Ди Роял Бенк оф Кенеда" знаходиться таких залеглих грошей на суму понад один міліон долярів. Що сталося з такими людьми, що не зголошуються по свої гроші по кілька літ і не відзиваються на банкові листи, невідомо.

ЗА НЕЗАПЛАЧЕНЕ ВБРАННЯ ЗАБРАВ ЧЕРЕВИКИ.

Такий випадок трапився в Ґдині. Тамошній кравець Кашак зустрінув свого клієнта Вітка, який залягав йому з довгом за убрання. Кравець повалив на землю свого клієнта Вітка і приступив до негайної екзекуції. Він стягнув йому черевики з ніг, завинув їх у часопис і віддалився, лишаючи босого клієнта на снігу. Вітек дав знати поліції, що відібрала черевики і вручила їх назад Віткови.

ЗАМІСЬ 6 ЛІТ ТЮРМИ НА ВОЛЮ.

Перед апеляційним судом у Львові відбулася на днях розправа проти українського журналіста Романа Антоновича. Його засуджено в листопаді минулого року на 6 літ вязниці та позбавлення на 10 літ публичних прав за те, що, як каже присуд, у 1931 р. поширював за кордоном Польщі листівки з мапою України.

По розправі та по промові оборонця д-ра Старосольського апеляційний суд **звільнив Антоновича від вини і кари.**

ШАЙКА КОНОКРАДІВ.

На Волині викрито шайку конокрадів, що оперувала теж у північних повітах тернопільського воєвідства. Чайка складалася з трох груп, що ділали кожна окремо. До першої групи належали сім спільників з герштом Петром Савчуком з кремянецького повіту. Шайка бушувала на терені повітів гороховського, тернопільського і брідського. Належали до неї не тільки злодії, але також добре зорганізований штаб посередників і перепродувачів на терені обох воєвідств. Вкраденого на Волині коня відставляли негайно до Тернопільщини, тут продавали, і навпаки. Конокради послугувалися фальшивими документами і пашпортами. До другої групи належали три Цигани з герштом Анастазом Коцюком. Подібно як банда Савчука, Цигани відставляли крадені коні з одного воєвідства до другого, де спільники їх продавали на ярмарках. Третього групою, до якої належали 5 злодіїв, проводив Аксентій Миронничук з дубенського повіту. Конокради мали своїх відборців у Почаєві, Золочеві і Бродах. Всіх членів згаданих трох груп числом 15 арештовано й посаджено в дубенській вязниці.

МАНІТОБА БУДЕ РОЗМНОЖУВАТИ ЩУРІВ.

Уряд Манітоби вислав 40 землемірів, щоб розглянули розміряли й затягнули на мапу Манітоби 700 тисяч акрів простору між Ди Па і озером Сідер. Той простір складається з багниць, озер та млаковин. На ньому уряд плянує розмножувати щурів на шкірки.

Тому три роки від уряду Манітоби винаймив у південній Манітобі 54 тисячі акрів простору Томас Лем. На тім просторі тоді було лише 40 щурячих осель. До цього часу щурі так розмножилися, що вже є коло 9 тисяч щурячих осель. Минулого року Лем продав 12 тисяч щурячих шкірок. Це показує, які користи може мати Манітоба з плекання щурів на далекій півночі, — на землях, що не надаються для рільничих цілей.

ВЕЛИКАНСЬКА ВІЙСЬКОВА ПАРАДА В БЕРЛІНІ НА ПЕРЕДВОЄННИЙ ЛАД

БЕРЛІН. — На протязі 24 годин пережила столиця Німеччини два великі потрясення. Першим була проклямація канцлера Гітлера, що Німеччина не визнає ніяких міжнародніх зобовязань, що противні її державній суверенности і не дають їй змоги бути готовою до оборони держави. Це відноситься головно до тих постанов Версайського договору, якими обмежено німецьку військову силу. Другим потрясаючим моментом була імпозантна військова парада, влаштована ніби в память поляглих героїв, а яка на ділі була маніфестацією нового німецького духа, що нагадує передвоєнний пруський мілітаризм.

ЦІЛА НІМЕЧЧИНА В РАДОСТИ.

БЕРЛІН. — По всіх містах і селах влаштовують парадні маніфестації зприводу цього, що нація стала дійсно вільною. Положення Гітлера скріпилось. Особливо раді з того, що Гітлер підніс контингент армії до 500,000 жовнірів. Кажуть, що це число буде ще більше.

У ФРАНЦІЇ ЛАЮТЬ НІМЕЧЧИНУ.

ПАРИЖ. — Не можна сказати цього, щоби французький уряд не був поінформований, що Німеччина зірве з постановами, які обмежують її зброєння. Та всежтаки проголошення цього зірвання Гітлером викликало загальне поденервування і страх. А багато часописів то таки занали лаяти Німців і Гітлера в дуже ординарний спосіб.

ЖДАВ НА ДОБРУ НАГОДУ.

БЕРЛІН. — Гітлер вибрав добрий момент для військової паради і проголошення німецького зброєння, бо вчинив це саме по тім, як французький парлямент підніс час військової служби.

КОГО БРАКУВАЛО НА ПАРАДІ?

БЕРЛІН. — На військовій параді в Берліні був з дипльоматичних представників великих держав тільки американський амбасадор. Зате бракувало представників Італії, Анґлії й Франції.

РАДЯТЬСЯ, ЩО ЇМ РОБИТИ.

ПАРИЖ. — Франція споглядає на Анґлію, Анґлія на Францію, а Італія на згадані обидві держави, шукаючи одна в другої відповіди на те, що тепер робити з Німеччиною.

БЕРУТЬСЯ ДО ДАНЦІҐА.

ДАНЦІҐ. — Націсти взялися до сильної аґітації в тім напрямі, щоб перебрати у свої руки цілковиту контролю над парлямeнтом міста. На протязі найближчих трох тижнів відбудуть вони яких 1,300 віч і зборів, на яких говоритимуть націські провідники з Берліна. Акція ця є звернена проти Поляків. Польща, що контролює залізниці, позбавила роботи яких 300 німецьких залізничників, а дає наново роботу тільки тим Німцям, що вирікаються німецької національности. Націсти ведуть боротьбу під кличем: „Ми Німці, і завжди залишимось Німцями".

ЧИ МИ ВАМ ЦЬОГО НЕ КАЗАЛИ? — КАЖЕ МОСКВА.

МОСКВА. — Совєтська преса й совєтські лідери співають на одну нуту: Ми завжди звертали увагу світа на те, що Німеччина зброїться, що буде зброїтись і що викличе нову війну.

ЗАПОВІДАЮТЬ НОВУ ВОЄННУ ЗАВЕРУХУ.

МОСКВА. — Виступ Гітлера, кажуть Совєти у своєй урядовій пресі, означає, що Німеччина піде проти Совєтів війною.

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ ВЕЧІР У РИМІ.

РИМ. — В „Римській Громаді" влаштовано дня 3-го березня Шевченкове свято, в якім виступили як співаки знамениті оперові артисти Марія Литвин і Григорій Литвинов. З баритоновими солями, як „Ой, Дніпре" і „Гетьмани", виступив Евген Онацький, що теж виголосив відповідний реферат. Виконання програми було високо артистичне. Закінчено свято відспіванням „Заповіту" при дуже святочному настрої.

ПОЛЬЩА НЕ ДУЖЕ ТО РАДІЄ.

ВАРШАВА. — Польща, якщо йде про Пілсудського й уряд, добре знала, що Німеччина зачне зброїтися. Заява Гітлера нікого не здивувала. Польська преса подає, що світ мусить числитися з тим, що Версайський договір уже не існує. Та разом з тим Польща зачне тепер ще сильніше зброїтися, щоби бути готовою на випадок конфлікту зі своєю теперішньою „приятелькою", Німеччиною. Покищо Польща тішиться тим, що Німеччина заґарантувала їй договором, що не вестиме проти неї війни на протязі найближчих 10 років.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НАПЛІВ ЧОТИРИ МІХИ ВОВНИ

Шамокінська ґазета „Нюз-Діспеч" подає перебіг відчиту про совєтську Росію, котрий виголосив там недавно д-р Дмитрій Вислоцький, редактор „російської" ґазети „Лемко". Ця промова цікава з двох сторін: з одного боку, як свідоцтво симпатика большевицької політики, з другого боку, як свідоцтво старого москвофільського, себто протиукраїнського становища.

Як свідоцтво для большевицької політики, цей відчит не дає майже нічого нового. Ті самі загальні фрази про великий поступ „нової Росії", про великі кроки упромисловлення краю, про великі пересуднення населення з села в міста, тощо. Подібні річи чули ми малощо не від кождого „знавця", що був у совєтській Росії, на приняттях у комісарів. Тільки що господин Вислоцький говорить багато необережніше. Мусіла людині візита сильно в голову вдарити, щоби наговорити, що Росія займає вже в Европі становище першої промислової країни, а в світі друге, зараз по Злучених Державах...

Ріжниться промова д-ра Вислоцького від інших подібних промов щодо заподання фактів про релігію. Каже д-р Вислоцький, що большевицький уряд уже закинув активну атеїстичну пропаґанду. Мовляв, колись вона була, але нині вже нема. Д-р Вислоцький видно дуже вигідно замикає очі на багато фактів, які доказують щось зовсім інше. Пощо він це робить? Чи він уважає своїх Лемків за таких людей, що нічого не хотіли би почути про большевиків, щоб скласти їм щось про антирелігійну пропаґанду?

Цікавіше відношення д-ра Вислоцького до українства. Але не тим, що він каже щось нового, а тим, що він переспівує стару пісеньку, вже давно забуту. Назва Українців, на його думку, це німецька інтриґа. Мовляв, це Німці підпускають таку пропаґанду, щоб розділити „руський нарід", а потім загарбати Україну для себе. Стара пісонька! Такі речі говорили в часі війни аліянтам Поляки, а навчилися її від Москалів. Колись, як іще Німеччина не була обєднана, могутня й небезпечна, Москалі не говорили про німецьку інтриґу, а про польську. Рівночасно Поляки називали українство московською інтриґою. Думаючим людям усі ці сплетні про інтриґи вже давно розкриті як інтриґа Москалів, що має на ціли недопустити відорвати Україну від Росії. Думаючі люди давно вже її стидаються повторяти. У широкому світі вже нема людей, які у це повірилиб. Сказати щось подібного тямущій у політиці людині значить стільки, що сказати людині, тямущій дещо в астрономії, що сонце кружляє довкола землі. Яке поняття має цей редактор „Лемка" про своїх читачів, коли він повторяє їм такі казки з часів царя Гороха?

ПЕРЕДКОНГРЕСОВІ РОЗВАЖУВАННЯ

(Дискусійний голос з Галичини).

Всеукраїнський Конгрес ніби має відбутися цеї осени, і то перед виборами до польського сойму. Хоч кат зна, коли ті вибори до польського сойму та сенату будуть розписані. Покищо наші „найсердечнійсі" продумують над цим, якби то недопустити старих українських політиків знову до мадатів, дарма, що вони показалися льояльними і бажали лише... автономії. Але і таке скромне бажання — небажане. Поляки хотіли би, щоб і Галичина вибирала таких мягкохребетних, як певняки на Волині. Мають це бути якісь „молоді", і тепер лише ломлять собі голови добрі люди, звідки таких „молодих" роздобути, щоб вони потім „не розбрикалися".

Отже провідники санації („бебеків") поставили передовсім принцип, що кандидатів на послів не сміють іменувати партії. Іншими словами, **бебеки є і проти пропорціональности** при виборах, чого зрештою явно або потихо домагається таки майже ціла людність польської републики. А то внаслідок голосування „на лісту", виходять до парляменту нераз такі типи та оказії, що аж дивним стає, звідки вони там попали.

Покладено їх десь на третім чи четвертім місці „лісти", просто для скаптування людей з даного повіту, де вони є „знані", а тут один попередник їх умре, другий сам зрікається, третій через карний засуд стратить право вибиральности, і ось лізе до сойму чи сенату якась людина того типу, про котру каже наша стара казка: „Не вмію ні читати, ні писати, хотять мене королем обібрати".

І це діється в таких переломових часах, як ось тепер, коли **„історична передишка"** починає для нас мабуть кінчитись, а починаються знову часи, коли історія заговорить про наше **„бути, чи не бути"**.

Чиж диво, що старші польські політики, які знали ще австрійський парлямент, кажуть про більшість послів чи сенаторів, що то „тильки якесь пшебюркі" (відпадки, полова). І тому зрозумілим є бажання бебеків, щоб з тою виборчою системою зробити кінець. Вони ломлять собі ще голову над тим, кому віддати право іменування кандидатів: господарським орґанізаціям, чи самоврядним, чи покликаним окремо до цеї ціли „горожанським комітетам". Реформи **цього** роду рівналисяб властиво знесенню свобідних виборів; іменування в такий спосіб кандидата рівналосяб просто іменуванню посла.

Не знаючи, як то ще буде з новою орґанізацією виборчою, а ще додатково перепуджені недавною промовою міністра Косцялковського, котру „Новий Час" слушно назвав „пощочиною", даною нашим послам і сенаторам, пруть наші теперішні „активні" політики всіми силами до того, щоб скликати цей Всеукраїнський Конґрес, дарма, що на нім може бути фактично заступлена хіба лише **четвертина** українських земель.

Та чорт побери! І чужі мусять привітати, що коли три четвертини нашої Вітчини є в такій неволі, що абсолютно своїх делеґатів вислати не годні, то треба собі якось і так раду дазати при помочі еміґрантських політичних партій, хоч ті партії представляють фактично дуже мало людей та можуть хіба заступати лише деякі політичні напрями, котрі перед війною і підчас війни **були** на Великій Україні, а щодо яких **теперішнього** тамже існування, заходять тепер дуже великі сумніви.

Остаточно кождий прояв життя нації — особливо у світовім „масштабі" — є пожаданий. Іде лише про те, в **якім напрямі** та манїфестація відбудеться, який **прапор**, які всенародні **бажання**, яку **програму** вона **перед** світом піднесе.

Отже щодо цього є сумніви, бо бажання конґресу готові піти по лінії тих бажань, які недавно висказав у соймі д-р Дмитро Левицький: ми хочемо **самостійної** української держави **за Збручем, а з цього боку Збруча територіяльної автономії**. Єє ще **явне зречення соборности**. А воно буде **ще явніше**, якщо буде теж подно проголошене на конґресі — можливо у Відні або в Женеві.

Петлюрівці давніше були проти конґресу, кажучи, що їм його не треба, бож вони мають і так свій уряд, що проживає за границею. Але тепер вони змінили своє становище і в своїм органі, **„Тризубі"**, помістили дуже прихильну статейку про конґрес. Звідки така зміна? Вони, як відомо, є державні нашими сусідами за пазухою, щоб у даній хвилі висунути той уряд перед Совєтами. Їх програма ще зз життя Петлюри зістала „зафіксована" в тім дусі, до котрого аж тепер додумався д-р Левицький, котрий нарешті і сам стягнув рука в руку з Андрієм Лівицьким, наслідником Петлюри.

Але та прихильність і обіцяна участь у конґресі сталася щойно по виразним приреченню, що конґрес не вибере **ніякого** псевдоуряду, чи там **сталого всеукраїнського заступництва**. Андрій Лівицький далі буде „урядувати" в Парижі разом зі своїми „міністрами".

Та на цім іще не кінець „дивовижам", причасним до конґресового пляну: крім петлюрівців мають взяти участь у конґресі і **гетьманці** зпід федераційного прапору **П. Скоропадського**. І він годиться на програму д-ра Д. Левицького. Бо й чомуж би ні? Петлюрівці зреклися західньо-українських земель у Польщі, а він також до тих земель не претендує. Що більше: він же за мадярські пенґи зрікся чи готов був зректися і закарпатської України.

Чи зважаться наші Буковинці, Бесарабці та Мармарошанці навіть хоч би лиш з бажанням автономії для себе взяли також участь у тім конґресі, дуже сумніваємось. А щоб українські делеґати зі всіх земель Америки захотіли погодитися на програму д-ра Д. Левицького — це ще більше сумнівне.

Можна певно твердити, що українські представники з Америки „постулату" „соборности" не зречуться. Коли йде про участь наших закарпатських братів у конґресі, то це певне, що Чехи потягнули би їх до відповідальности за переступлення закону „про охорону републики", якби вони взяли участь і домагалися хочби лише автономії. Отже прийде неминучо до терть, а то й **компромітації української справи**, де ще було би найбільшим ударом перед світом, якщо буде принято пляtформу д-ра Д. Левицького без усяких змін.

Отже пощо і нащо та ціла хрія?

Д-р Д. Левицький заявив у соймі, що „це наше становище є таким, яким уявляє собі його загал українського народу". На це заявила **Батьківщина"** (орган бувшого посла Д. Палієва): „Мусимо застерегтися, що п. д-р Д. Левицький виясниював нову **пляtформу не** українського народу, а тільки ундівської парляментарної репрезентації і членів УНДО. А членство УНДО зовсім не покривається з загалом українського народу".

Наскільки йде про протести проти звірств і окупації большевиками Великої України, то їх вже було немало, і ще більше треба їх аранжувати. Але скликувати „Всеукраїнський Конґрес", щоб намахати Совєтам кулаком, а в інших, також дуже болючих справах, взяти покірно хвіст під себе, на це не треба аж пускати в рух такої великої машинерії як конґрес.

А коли так, то нащо шарпатись аж на конґрес? Ми знаємо, що для вух багатьох наших заокеанських братів ті два слова — **„всеукраїнський конґрес"** — дуже гарно звучать. Але треба взяти ту справу на увагу реально і подумати над цим, як це все буде в дійсности виглядати, як на ній вийдуть учасники з краю й українська справа взагалі.

Ундівські посли хотіли би ще тепер, доки мають мандати, чогось „доконати", бо на тій, так хитро видумуваній новій ординації виборчій, ледви чи вдасться їм ввійти до сойму. І вони хочуть — як то кажуть — на прощання **„трінсути кріпко дверима"**. Це гарно. Але тоді хайділо „кріпко трісне" і хай забирають зі собою за границю все своє маняття, щоби по конґресі збільшити число українських еміґрантів. Бо вороття їм не буде, якщо схочуть чесно й гідно боронити соборницьку нашу справу. А як ні, то вже краще держатися німецької фрази: „сиди дома і годуй себе в чесний спосіб", або по нашому, „і не рипайся".

В. Горленко.

РАДІСТЬ ПРАЦІ.

В одному з чисел „Нового Часу" була стаття про те, чи можна усувати замужніх жінок від праці. Кинено кілька влучних думок на цю тему.

Але не про це хочу говорити. Хочу тут тільки піднести одну сторінку цілої справи, що не надто чітко підчеркнена у першій статті, а саме про радість праці.

Праця дає радість. Очевидно не кожна й не кожному. Але в людини, що „трапила" на своє звання, що працює з замилування, праця стає в житті змістом. Не беру тут під увагу виключно заробітної праці жінки. Ні, беру працю взагалі. Бо мусимо і суспільну працю і цю заробітну міряти одною міркою. Або признаємо жінці право на працю і вже не квестіонуємо або ставляємо під запит цілу працю. Не маємо зрештою права жадати праці від жінки са суспільнім полі, коли ставимо під знак питання її заробітну працю.

Відповідну собі працю люди вибирають чи як звання чи просто на суспільній ділянці з зацікавлення якоюсь установою чи якимсь почином. І тому можна стрінути людей, що тісно зрослися з установою, яку заступають, радіють її зростом, болють невдачами. Вони відчувають радість творення.

Отже яким правом може хтонебудь відбирати жінці цю радість праці?

Яким правом хтось може з цілої людини робити половину? Тому, що чоловік заробляє. Але він може бути часто далеко гіршим робітником від неї. А в інтересах суспільности треба, на мою думку, ділити робітників на кращих і гірших, а не чоловічих і жіночих.

Може дехто скаже, що дома при господарстві можна також відчувати радість праці, радість творення.

Погоджуюся з цим. Багато жінок нині працює тільки дома і з цього вони вдоволені, але це ділянка, яка не мусить будити захоплення у всіх. Одні хочуть працювати в ній, другі не хочуть. Не можемо цього нікому ні поручати ні забороняти. Таксамо як не можемо нині всім чоловікам радити плекати худобу чи полювати, хоч первісним заняттям чоловіків була власне ця ділянка.

Не можемо нині квестіонувати цього права, так як ми не квестіонували його підчас війни, бо це неморально поступати з кимнебудь так, що нині його закликаємо до того, бо нам треба його праці, а завтра він зробив своє і може відійти. Є це таксамо неморально, як те, якби хто квестіонував чи старші люди мають право на працю, хоч також можна би заступити їх молодшим і здатнішим елементом, або якби хто ставив під дискусію досмертне забезпечення еміритів.

Л. Бурачинська.

ЕМІҐРАНТСЬКЕ.

Ідуть дні за днями... роки за роками...

Пересуваються події, як на екрані дешевого кінематографу — затуманені, незрозумілі в своїх цілях і напрямках, відірвані від реального — твого реального життя.

Події — самі собі, і ти — сам собі.

Бо події — ніби плюскі хвиль вічно-чинного моря, а ти — ніби тріска з розбитого човна, кинена на пустельний беріг.

Кому потрібна тріска на пустельнім березі?

Чи хто де лагодить розбитий човен?

Ідуть дні за днями... роки за роками...

Безцільно...

Мимо...

Сірим піском вкривається тріска...

Евген Онацький, (Рим).

В. Будзиновський.

З ГАЛИЦЬКОГО ЗАМКУ

(Історичне оповідання).

(15)

Буґраф відчинив двері до останньої кімнати при коридорі, зараз при виході. Увійшов, за ним Стефан. Кімната була повна мушкетів, що лежали накупі. В однім куті лежали накупі бандолети*) і пістолі. В другім було кількадесять малих гарматок, які примонтовується до будьякої колоди. Стефан вибрав собі дві добрі пістолі і сказав, що йому вже нічого більше не треба.

Буґраф відчинив ключем двері на подвіря, передав Стефанови ключ до сторожівки і вернувся, двері коридора за собою замикаючи назад. Стефан відчинив собі сторожівку і увійшов до неї. Обі кімнати були цілком порожні. В одній і другій вікна були обезпечені решітками. Поклав на землі одяг і зброю гайдука, замкнув двері назад на ключ і вийшов з замку. Відходячи, сказав гайдукови-воротникови:

— Перекажи, кому треба, щоби мені зараз окульбачили найліпшого коня. Такий приказ ясновельможного пана старости. Найдалі за годину буду дут.

Стефанови горіла земля під ногами. Ще перед північчю мусів буди коло задної фіртки, а тут ще треба було неодно зобудати. Побіг до Вараша.

— Ти казав, що нині вже не прийдеш до мене. Може яка біда сталася? — спитав його Вараш.

— Не біда, а клопіт. Демчина вже є? Де Микола? — питав Стефан.

— Оба в тій кімнаті, в котрій ми три балакали.

— Ходім до них!

Коли оба прийшли до Демчини і Крачуна, Стефан промовив:

— Нині в ночи Михайло нехай лишиться тут на музиках. Хіба, як би не прийшла покоївка, нехай у північ піде в кущі просто задної фіртки з замку.

— Мені Петро вже переказав, щоби прийти на пів години перед північчю, — сказав Демчина. — Прийду з трома парубками.

— Добре. Я тепер прибіг сюди сказати вам, що може троха спізнюся, бо зараз їду в службі. Коли би я справді спізнився, і коли би з замку вийшла яка жінка, то обережно зайти її з заду, щоби не втекла назад до замку. Попроси її, щоб за годину вийшла ще раз, бо Стефан Солонецький відїхав кудись на приказ ясновельможного.

Коли Стефан се говорив вони всі три слухали з широко розплющеними, зчудованими очима.

— Може я під ту замкову фіртку прийду так пізно, що не буде коли розказати, яка ваша робота, — говорив Стефан далі. — Отже тепер скажу вам. Ся жінка, очевидно не вийде до мене, вийде тою фірткою. Ключі, один від дверей з коридора на подвіря, другий від фіртки, вона або полишить в замках, або, замкнувши назад, ключі повитягає і возьме з собою. Як полишить ключі в замку, то не буде ніякого клопоту. Як не лишить, то я їх возьму від неї. Так, щоби вона не бачила, пущу їх коло фіртки в траву. Очевидно, не нараз оба і не в одно місце, щоби, вдаривши об себе, не задзвонили. Лишивши ключі на землі, відійду з нею на балачку.

— Чи вільно знати, що то за жінка? — спитав Вараш, бо був дуже цікавий.

— Як би вільно знати, то я вже був би сказав і не питали! — відповів Стефан сердито.

— Не сердься, друже! Я спитав, бо я неодну звідтам знаю. Там не кождій можна вірити.

— Сій можна! Як я з нею відійду, то ви зараз за ключі і до замку! Два кроки праворуч від фіртки, вхід на замковий коридор. В коридорі перші двері праворуч ведуть до кімнати з пальною зброєю, другі до кімнати з шаблями, ножами, топорами, вістрями до спис. Двері на ключ не позамикані. Маєте злодійські ліхтарки?

— Маємо.

— Винести з замку стільки, скільки байдак здужає нести. Скільки разів обернете до сплавів і назад сюди за дві години?

— Нас буде четверо, — відповів Демчина. — Могло би бути й шестеро. Як буде йти гладко, з самого замку, то обернемо тричі.

— Замало, — сказав Стефан, — треба буде ризикувати ще одну ніч... Як байдак вже буде повний, то всі четверо, чи й шестеро мусять відплисти чим до сплавів?

— Долі рікою до сплавів, не треба більше, як двоє. Зате там при сплавах чим більше рук то скорше піде перевантаження з байдака на сплав. Також назад сюди, плинучи против води, треба більше гребців. Як нас буде шестеро, то хіба лиш один міг би тут лишитися.

— Як хто лишиться по відході байдака, нехай далі опорожнює замкову зброївницю і заносить до сторожівки при другій кімнаті. Звідтам скорше підуть переносини на байдак. І безпечніше буде.

— На коридорі перед зброїницею не стоїть ніколи варта? Ніхто там не мешкає? Не сполошить? — спитав Демчина.

— Варти там нема. Зараз при кімнатах зброїниці мешкає донька старости з покоївкою. Покоївка буде цілу ніч гуляти у нашого Петра. Панна, хоч би щось зачула, буде лежати тихо під периною. Погадає, що службі треба щось знайти там.

— А як та жінка не лишить ключів у замках, або не схоче тобі дати їх?

Стефан призадумався. По хвилі відповів:

— Га! Інакше годі! Я прийду з міщком, ти прийди з посторонками. Як не схоче дати ключів, то закину їй на голову мішок і затулю рот рукою, щоб не кричала. Ти зза кущів дивися добре, що я роблю. Як побачиш, що на її голову закидаю міх, то прискоч з твоїми товаришами до мене. Звяжіть її і занесіть на байдак. Попливе далі як придача до зброї.

— Чи ти, Стефане, не здурів... — спитав Петро.

— Або що?

— Ти гадаєш, що вона вже так до безтями залюбився, що в ночи вийде до тебе? Се було би троха заскоро.

— Ліпше було би, як би ти був менше вгадливий! — відрізав Стефан злісно.

— Не сердься, бо таке не виключене. Може змикитити. Вона, як розважить, до чого то йде, то може погадає собі, що пішла задалеко, так скоро обіцяючи тобі таке. Щоб буде тоді, як вона не вийде? Або як вийшовши раз, пізніше не схоче вийти? Се дуже можливе, бо я не в тімя битий і вгадую хто тота жінка.

— Як вона не вийде, то буде змарнована одна ніч, — відповів Стефан. — Щоби ся ніч не цілком змарнувалася для нас, нехай на вечерницях Микола добре тупцює коло покоївки Марини. Ти, Миколо, вмієш баламутити дівки. Марину мусиш задурманити за всяку ціну, бо я гадаю, що вона годна роздобути ключі.

— А як дівка не така дурна, щоби аж так забутися?

— Поклянися, що оженишся з нею.

— Вона піддана старости. Знає, що віддасться тільки за його дозволом.

— Тобі вже й так пора женитися. Я чув, що дівка дуже гарна. Скажи їй, що як з тобою втече, то буде вільною козачкою і не буде робити панщини.

— Я ще не маю такої любки, з якою кортіло би аж звінчатися. На музиках побалакаю з тою Мариною, придивлюся їй. Аж завтра скажу тобі, що буде з нею.

Стефан вийшов і пішов до замку. Кінь для нього вже стояв осідланий; по хвили надійшла півсотня кінних гайдуків. Солонецький сів на коня і повів сотню в сторону Єзуполя. В половині дороги біб Єзуполя закурилося. То надїхав чвалом висланий старостою ротмістр. З ним було ще пару драгонів. Побачивши старостинських гайдуків, задержався.

*) Великі пістолі, як половина рушниці.

ПЕРЕУСТРІЙ УНІВЕРСИТЕТІВ У НІМЕЧЧИНІ

(ВУНІ) Справа переустрою університетів не від нині в Німеччині актуальна; вже на початку цього століття показалися перші познаки, що університет не держить кроку із вимогами й потребами нового часу. Німецький університет розвинувся в XIV—XIX століттях, в добі розквіту, XVIII—XIX ст., його праця була скермована на науковий дослід, не виховання. Студент був молодшим співробітником професора; це відношення випливало з принципу „академічної свободи"; для професора свободи наукового досліду й викладу, для студента свободи студій.

Величезні наукові досягнення майже на всіх ділянках знання продовж XVIII й XIX ст. зробили необхідним створення цілої низки нових наукових дисциплін. Прямий наслідок цього — щораз вужча спеціялізація вчених. В звязку з цим росли очевидно й вимоги до студента; обсяг вимаганого від нього загального знання став усе ширший; продовження часу студій було першим цього наслідком. Але, в силу ріжних — головно господарських — умовин це продовжування не могло йти вnарі з вимогами щодо загального знання, які росли в скоршому темпі. Тимто чисто науковий дослід майже цілком уступив місце праці над здобуттям і поширенням загального знання. Таким чином вже під кінець XIX ст. між професором і студентом витворилися своєрідні „ножиці": там поглиблювання наукового досліду за кошт обсягу вшир — тут поширювання на кошт поглиблювання.

Швидка розбудова державного апарату від половини XIX ст., розбудова самоврядування, величезного апарату соціяльної опіки, врешті ще швидший зріст промислу й торговлі — викликали відповідно велике запотребування людей з так званою вищою освітою. Університетське свідоцтво стало документом, що давав вигляди і — в розумінні загалу — право на краще матеріяльне забезпечення. Тимто продовж кількох десятиліть мури німецьких — як зрештою всіх европейських, за виймком англійських — університетів заповнилися масами молодих людей, які зовсім щиро йшли туди не задля науки, а хліба. Це, як ще більше вимоги держави відносно наукових плянів, тобто в значній частині плянів вишколу державних урядників — поставило університет — колись у справах науки зовсім незалежну корпорацію — в ролю фахової школи, чи „фабрики інтелігенції". Це ще дужче ускладнило розвязку проблеми: як погодити наукову працю з її новими вимогами й методикою — із обовязками накладеними державою й нацією відносно виховування кадр інтелігенції. До наших днів ця проблема в Німеччині, як і всюди інде, ще не розвязана; наслідки світової війни й кризи зробили розвязку пекучим завданням. Але ці наслідки й упрощують розвязку, вказуючи виразно цифрами безробітних інтелігентів — в Німеччині пересічно 70 тисяч, з академічною освітою, що видатність „фабрики інтелігенції" завелика. Кілька цифрових даних: В академічнім році 1933 у 23-ох німецьких університетах студіювали кругло 100 тисяч; у 10 вищих технічних школах — кругло 23 тисячі, у інших вищих школах (хліборобських, ветеринарних, торговельних, гірничих, музичних, мистецьких) — кругло 15 тисяч.

Німецька особливість — велике число університетів та інших високих шкіл. „23 університети, 10 політехнік, 13 вищих шкіл мистецтва, 11 музичних академій, 5 торговельних і т. д. — це на країну з 66 міліонами населення, та ще в повоєнних умовинах, рішуче забогато", Такі голоси чути не від нині серед найавторитетніших кругів.

Спроби реформи видно вже в 1920 р., повторюються вони й у пізніших роках; на конференціях, зіздах, анкетах, на сторінках фахової й щоденної преси йшла дискусія. Але поза рамки несмілих спроб та дискусій справа так таки й не вийшла; аж націонал-соціялістична революція поставила, враз зі справою реформи шкільництва взагалі, також реформу університетів на порядок дня.

Вичислені головні хиби німецького вищого шкільництва, а саме: занадто велике їх число, мінімальна співпраця між професором — вузьким спеціялістом і студентом „ловцем іспиту" (й посади), перехід на шаблонову, стандартну продукцію т. зв. інтелігенції є хибами, що їх у часі довгих дискусій 1919—1933 р. — признавали реформатори всіх ідейних і політичних напрямків. Націонал-соціялізм поставив ще один, в свойому результаті дуже тяжкий закид: „Університет ліберально-капіталістичної доби бажав служити обєктивізмови і в погоні за цим фантомом відчужився від життєвої дійсности, від потреб і змагань свойого рідного народу". Програма й цілий світогляд націонал-соціялізму за головне завдання всякої школи уважає **виховання характерів.** По цій лінії мають іти реформи.

Два роки націонал-соціялістичного правління в Німеччині були роками горячкової перебудови держави й суспільства від основ; серед дуже таки численних законів та розпорядків чи не найменше місця займають закони відносно перебудови високих шкіл. Як пекуча й не є ця справа, уряд не виказує жадного поспіху, а навпаки, далекоглядну обережність.

Усі дотеперішні закони в тій справі є рямкові загальні і подробиці мусить виповнити аж практичний досвід. Конкретні постанови відносяться лише до назверхніх річей; до таких уже введених реформ можна зачислити введення „фірерпринципу" у високих школах, обмеження числа студіюючих, введення „арійського параграфу" як обовязуючого і у високих школах, нові габілітаційні приписи. З технічного боку, з огляду на упрощення реформаторської праці, величезне значення має створення на початку травня 1934 одноцільного для всеї Німеччини міністерства освіти й виховання.

Плановість і обережність, що ціхує всі заходи німецького уряду в справі високошкільних реформ, не дозволяє ще нині передбачувати, чи ці реформи підуть цілковито по лінії націонал - соціялістичної доктрини, чи може радше компромісу цеї доктрини зі старими цінностями.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана, складаю щиру подяку головним урядникам нашої організації за уділення мому чоловікови допомоги з фонду запомогового в сумі $75, котра для нас стала великою помічю у часі нещастя батька родини. Бажаю найкращого успіху У. Н. Союзови. Також дякую всім членам і урядникам тов. „Любов", від. 45 У. Н. Союза за їх труд.

Катерина Совірка,
Филаделфія, Па.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, подає до відома місцевим і позамісцевим членам, що слідуючий мітінґ відбудеться 24. березня, в годині 12-тій вполудне, в гали церковній при Оклей і Райс ул. Обовязком є усіх членів прибути на цей мітінґ, бо є дуже важні справи до вирішення. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости. Тих, що ще не змінили своїх грамот, просимо принести з собою старі грамоти до виміни. Просимо членів привести нових кандидатів на членів Братства і У. Н. Союза. — Іван Дацьків, секр.

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ В СПРАВІ КОНВЕНЦІЇ Й 10-ЛІТНЬОЇ РІЧНИЦІ СВОЄЇ ПРАЦІ

Минає 10 років, як серед американсько-українського громадянства піднісся могутній клич обєднання всіх українських жіночих організацій, як і всіх Українок для створення одної могутньої сили, яка допомогла б розбудувати наше народнє життя в Америці при активній участи українського жіноцтва.

Отсе тому 10 років піднято на американській Україні клич потреби освідомлення широких верств нашого жіноцтва. Отсе тоді виставлено вимогу, що українська жінка мусить стати нарівні з чоловіками до боротьби за краще завтра нашого народу. І це тоді візвано наше жіноцтво перевести основну ревізію цілого його світогляду, його відносин до родини, громади й загальної справи. А вислідом цього було створення одинокої в Америці загально-української жіночої організації, якою став **„Союз Українок Америки".**

Як бачимо, цей С. У. А. має вже за собою 10-літню історію. Вже є за ним певна праця, певні осяги і вже є кадри зорганізованого й у народній праці виправленого українського жіноцтва. Є вже в його рядах не тільки старше покоління, що вийшло з рідного краю, але й тут роджена і тут вихована молодь.

За 10 років праці набрав С.У.А. великого досвіду. Ми вже тепер знаємо, які сили маємо до розпорядимости. Знаємо, на кого можна числити в народній роботі, якщо ведеться її тактовно, розумно і з посвятою. І знаємо теж, що треба поправити, щоб можна було повести працю на ширшу скалю, щоб можна осягнути більші успіхи та викликати серед загалу більше зацікавлення нашою організацією.

Оте все буде предметом рефератів, дискусій і резолюцій на найближчій Другій Конвенції СУА, яка відбудеться в Ню Йорку в днях 24, 25 і 26 травня б. р.

Конвенцію цю скликуємо цього року в травні, бо цього вимагає вже сам статут. Є ще і друга важна причина. Отсе припадає цього року 10-літній ювилей С.У.А. І є ще одна дуже важна причина.

Ми свідомі того, що діється тепер на рідних землях. Ми теж свідомі цього, що трагедія українського народу зрушила дуже поважні чинники в Америці. Хто читає американську пресу, тому не треба цього пояснювати. Вже з цього самого виходить, що коли міліонами гинуть на Україні українські діти з голоду, нам, українським жінкам в Америці, треба сказати в тій справі збірний авторитетний голос! А до цього голосу протесту проти гнобителів, як і до голосу в справі оборони віковічних прав українського народу, треба нам іще втягнути і зорганізоване жіноцтво Америки.

І треба нам внести в нашу організацію новий подув, повний свіжого весняного сонця. Це значить, що треба нам виправити те, що недомагало. Треба висвітлити все, що давало деколу притоку зневірюватися в нашу організацію. І ми це зробимо й докажемо, що СУА чистий як сльоза, що його ідеї ненарушені, що в ньому далі працюють жінки з щирими почуваннями послужити народній справі.

Отже кому залежить на тім, щоб українська жінка в Америці була свідомою людиною, і людиною громадською та патріотичною, доброю українською громадянкою й доброю українською матірю, цей приложить рук до цього, щоб отся Друга Конвенція і цей 10-літній ювилей випали якнайкраще, щоб скріпити наші сили в Америці, а наше жіноцтво щоб загріти до нової праці й нової посвяти.

Тому треба вже тепер подбати відділам СУА, щоби були вибрані на конвенцію якнайкращі сили делегатками, бо треба буде думати над важними справами і треба буде їх рішати. І треба буде теж вибирати новий провід. Про це все довідаються відділи з обіжників, які їм вишле головна управа.

Просимо теж інші жіночі організації, які ще не є членами СУА, вступити негайно в члени СУА, бо якщо це тепер станеться, то вони матимуть змогу вислати повноправних делегаток на конвенцію.

Точна програма конвенції і ювилейного свята буде проголошена пізніше. Її вже виробив конвенційний комітет, до якого входять: Марія Ленчук, голова; Юлія Ярема, заст. голови; Павлина Авраменко, секретарка. Членицями цього комітету є: П. Хома, Емілія Угорчак, М. Марусевич, Зіна Лисюк.

Крім того вже працюють інші комітети. Гостинний комітет: Павлина Кульчицька, Ольга Шуст, Анна Липа, пані Ковтун, Олена Джіґ, Катерина Баран, К. Стефанович, А. Бражник. Концертовий і забавовий комітет: Ольга Рузбицька, Євдокія Лектей, Юлія Піщак, Анна Бодак, Тетяна Мельничук, Ф. Янкович, Ф. Туранська, пані Ольшевська, К. Чолій, Ф. Зиблікевич.

Вже є попридільвані реферати на такі теми: національне освідомлення матери й виховання молоді, культурно-освітна праця жінки, жінка і мистецтво, завдання й обовязки жіноцтва зорганізованого в СУА. Будуть теж реферати про положення в рідним краю. І буде реферат тут родженої молодої нашої сили на тему: як притягнути наших молодих дівчат до СУА та зацікавити їх його ідеольогією.

Прийдеться нам обговорити і вирішити справу української жіночої преси в Америці, треба буде обговорити справу наших звязків з американськими і міжнародніми жіночими організаціями, як теж порушити цілу низку життєвих справ нашої іміграції й рідного краю.

Згадуємо про те все тільки в тих коротких словах, щоб звернути отсим увагу всього нашого жіноцтва, що Друга Конвенція СУА має вирішити дуже важні справи, які нас усіх непомірно обходять як жінок і як українських громадянок. Тому саме віримо, що цею конвенцією зацікавиться ввесь наш загал. Віримо, що все наше жіноцтво попре цю справу, бо вона прямує до піднесення української жінки на вищий суспільний щабель та до більшого ушляхотнення її душі. В тій вірі кличемо до всього українського жіноцтва в Америці:

ВСТУПАЙТЕ В РЯДИ СОЮЗА УКРАЇНОК АМЕРИКИ, В РЯДИ СВІДОМОГО УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА, ЩО ЗАСТАВЛЯЄ УКРАЇНСЬКУ ЖІНКУ ДО ПРАЦІ ДЛЯ ЗАГАЛЬНОГО ДОБРА, ДЛЯ ДОБРА І ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ ЖІНОК-ГРОМАДЯНОК І ВИБИРАЙТЕ ЗОРГАНІЗОВАНО ДЕЛЕҐАТОК НА ДРУГУ КОНВЕНЦІЮ СУА, ЯКА РАДИТИМЕ НАД ДОБРОМ ВАШИМ І ДОБРОМ УКРАЇНИ.

ЗА ГОЛОВНУ УПРАВУ СОЮЗА УКРАЇНОК АМЕРИКИ:
А. Кмець, голова; **А. Рибакова**, заст. голови; **А. Вагнер**, секретарка; **С. Абрагамовська**, касієрка.

По інформації просимо писати до централі СУА:

Ukrainian National Women's League of America,
217-219 East 6th St.,
New York, N. Y.

Гроші просимо слати на імя касієрки.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Січова сотня.

Дня 23. лютого, ц. р., прибули до нас представники „Чорноморської Січи", а це командант п. Д. Т. Білецький і головний організатор С. Фік разом із Січовиками в одностроях із Нюарку й Джерзі Сити в числі 15 осіб, щоби відбути збори для заснування нової сотні.

Збори відбувалися в Українським Народнім Домі під проводом вибраного предсідника, Л. Бачинського, й секретаря В. Федорика. Предсідник привитав прибувших Січовиків та покликав до слова п. С. Фіка. В одногодинній промові розповів референт про змагання наших братів на рідних землях під теперішню хвилю та заявив, що лиш свідомо зорганізовані, можемо добитись Незалежної України. Також представив нам організаційну схему „Чорноморської Січи" й ідеольогічно - програмові засади й ціль Січей, підчеркуючи потребу мілітарних сил, якіб у слушний час прийшли з поміччю поневоленій Батьківщині. Січи стають тепер осередком спортово - мілітарного життя Українців в Америці. Вони наскрізь пересяклі українським духом і тому є корисними у вихованні молодого покоління в Америці.

На салі появився молодий спортовець, січовик з Нюарку, Стефан Вайс, що виграв мистецтво на цілу Америку в підношенні тягарів. Забирає голос по англійськи до молоді, сказавши наперед по українськи, що йому трудно добре висловлюватися українською мовою. Розповів про спортове життя січовиків у Нюарку та про своє змагання за мистецтво Америки. Наступного року задумує їхати на олімпійські змагання в Німеччину. За його щирі слова обдаровано його рясними оплесками.

Голос забрав командант п. Д. Т. Білецький, який представив нам наші недомагання у визвольних змаганнях та закликав, щоби ми тепер були приготовані на велике діло для здвигнення Соборної Незалежної Української Держави.

По таких гарних промовах, яких ми в Бейоні мало чули, наступили вписи до „Чорноморської Січи", до якої вписалися 40 мужчин і жінок, а найбільше молоді, яка захопилася цею організацією, бо мала вже нагоду побачити виступ Січовиків при всяких нагодах. Жінки, які вписалися до Січи, будуть творити Червоний Хрест „Чорноморської Січи" так як це є при інших сотнях. Маємо надію, що наше національне життя в Бейоні є на нових добрих торах і на цій дорозі дійдемо до кращого завтра, може не буде вже в нас вічного поділу на маленькі частинки, які все є безсильні. Знаємо теж, що в ряди Січи стануть всі свідомі Українці Бейону, щоби створити тверді основи для нашого життя в Америці. А до поблизьких сотень і головної команди „Чорноморських Січей" маємо прохання не забувати про нас і в спільній, взаємній праці помагати нам здійснити наші мрії.

По вписах наступив вибір команди нової сотні, в якої склад увійшли: сотенний Я. Гриник; заступник В. Готра, секретар М. Гриник, скарбник М. Кушнір, фін. секр. М. Готра, четарі І. Гумец, Н. Басараб, і Довгань, хорунжі М. Панас, В. Шаламій, контрольори Л. Бачинський, Довгань, Гумец.

На закінчення зборів відспівано національний гимн.

В. Федорик,
секретар зборів.

ВІДОЗВА

до бувших громадян села Висоцька, повіт Броди.

Дорогі Земляки! До нас наспіла вістка від наших односельчан села Висоцька.

Дуже приємно нам чути, що вони там у краю приступили до піднесення українського імени. Є вони зорганізовані в такі гуртки: читальня „Просвіта", кружок „Рідна Школа", кооперативне товариство „Труд", кружок „Сільський Господар" та Драматичний Гурток. Всі ті організації за винятком кооперативного товариства містяться в хаті селянина Івана Леськова.

Ясно, що вони надалі не можуть усі тіснитися в малій селянській хаті, тому вони задумали побудувати Народній Дім.

Як нам усім відомо, наше село дуже потерпіло в часі світової війни.

Всеж таки вони вже спромоглися купити ґрунт під будову Народнього Дому за 475 злотих та навозили каміння й іншого матеріялу. Одначе вони побоюються, що їм не під силу самим закінчити почате діло, тому звертаються до нас, їхніх земляків за океаном, за матеріяльною допомогою.

Наш обовязок і національна гідність не дозволяють нам залишитись байдужими на їхній заклик.

Допоможім їм грішми, хто що може.

Ми, громадяни міста Кромптон (Crompton), Р. Ай., що походимо з села Висоцька, вже приступили до збірки й заложили тимчасовий комітет у такому складі: голова комітету Марія Сподарик, скарбничка пані Ева Дулеба, секретарка пані Іванка Семчук.

Просимо посилати гроші, як і писати по всякі інформації на імя скарбнички, пані Еви Дулеби:

Eva Duleba,
232 High Street,
Crompton (W. Warwick) R. I.,

або на імя голови читальні „Просвіта": Микола Кульчицький, село Висоцько, повіт Броди, почта Заболочі.

Іван Семчук.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

КУРТІС БЕЙ, МД. Бр. св. Петра і Павла, від. 81, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінґ відбудеться в неділю, 24. березня, в годині 2-гій пополудні, в гали церковній. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо є важні справи до полагодження. — В. Чачка, предс.; А. Блаущак, кас.; М. Ястжемський, секр.

Б. Левін.

БЮРОКРАТ

(Большевицька гумореска).

—o—

Бюрократ вийшов з уряду до дому втомлений. Якжеж би ні! Шість годин без упину підписувати та за тих шість годин стільки сторін відправити — невжеж це не мука?

Бюрократ пішов до дому. І по дорозі запримітив, що він голоден.

— Поступлю до якої гостинниці, зїм дещо, — подумав собі.

— Що прошу? — питається послугач.

— Ковбаску з хріном і пляшку пива. Одначе скоро, не маю часу!

— Зараз, — відповів послугач, відвернувся тай пішов.

Бюрократ жде пів години, чекає годину. Не приносять йому ні ковбасок, ні пива.

— Гей, ви, слухайте, принесіть мені, що я замовив!

— Не кричіть, — каже послугач — лише насампеPeред, заки замовите щось, напишіть подання та не забудьте про стемпель. Потім я ваше подання подам комісії, комісія його перегляне та вирішить справу. А потім, прошу вас, спокійненько будете собі їсти. Ось тут маєте папір і чорнило!

Бюрократ здрігнувся. Сплюнув і забрався з гостинниці.

— До чорта з тими комісіями! На розі вулиці куплю в продавчиці булку. Вистане мені.

Прийшов до продавчиці та сказав:

— Завиніть мені одну булку, щоб лише була добре спечена та свіжа.

— А навіщо вам булка? — спиталася продавчиця.

— Зїм її.

— А чи маєте харчову картку? Чи взяли ви з собою потвердження працедавця, скільки заробляєте?

— То страшне! — закашляв бюрократ і вскочив до трамваю.

В трамваї жадають від нього леґітимації.

— Насамперед висядете на першому перестанку — сказав кондуктор — виповніть карту їзди, скочте до місцевого комітету по потвердження, а потім можете возитися та їздити скільки вам завгодно.

Бюрократ вискочив з трамваю підчас руху та пішов до дому.

Іще не зняв навіть кальошів, як сердито крикнув на жінку:

— Принеси мені зараз щось їсти. Я голоден наче вовк!

Жінка відповіла йому спокійно:

— Прийдіть завтра!

Відвернулася тай вийшла.

— Чому завтра? — скрикнув бюрократ майже божевільний та строго звернувся до сина:

— Біжи за мамою! хай зараз принесе вечерю!

Син скочив під стіл і закричав відтам:

— Будь ласка зверніться до секретаря!

Того вже було бюрократови забагато й він із люти розплакався. По лиці потекли йому сльози великі наче горох і він тихо застогнав:

— Завіщо мене так карають? Завіщо поводяться зі мною так жорстоко та немилосердно? Я хотів би їсти, бож і я чоловік, чи не так? Чоловік?

Та почувся теж несмілий, справжній голос:

— А чи маєте посвідку, з числом протоколу, з потрібними підписами та печаткою, що ї власник справді чоловік?

І бюрократ пригадав собі, що не має такої посвідки. Впав на землю та вмер.

Та ви, горожани, не плачте за ним. І так є повно бюрократів. До нашої смерти буде їх досить.

Наймичка: — Прошу пані, прийшов якийсь чоловік із деревляною ногою.

Пані. — Скажи, що не треба...

—o—

Службовець (до директора): — Пан директор хай не гніваються, та я не дістав платні.

Директор: Я не гніваюся.

М. Костишин.

ВУЛЬКАНИ КЛЕКОЧУТЬ

Вулькани клекочуть, пімста скажене,
А хмари сердито лопочуть з вітрами.
Рідний край в неволі, стогне у кайданах,
Кургани неначе тужливо питають:
Коли в Украіні прийде до обнови?
Скріпились Соловки, села спустошіли,
Лиш сумно по ночах пугукають сови.
З приказу замовкли віковічні дзвони,
В „раю“ подвоїлись верески, квиління
„Інтернаціонали“ крушать переломом,
Шляхи трупом стелять на глум, без сумління.
Бездольний брат стогне в кайданах, в неволі,
Від Сяну до Дону гуляє голота,
„Береза Картуська“ сміється глумливо,
Як з голоду пухне по селах біднота.
До діл! Без утоми! Вулькани клекочуть!
Не питаймо долі, що то завтра буде:
Чи кровний жертвенник, чи вінок лавровий...
Про теє розкажуть колись інші люди.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN CHURCH ASKS U. S. TO WITHDRAW RECOGNITION OF RUSSIA.

Communistic Propaganda Spreading Throughout the Nation, Senators Barbour and Moore Told.

Members of the Holy Ascension Ukrainian Orthodox Church, meeting in the parish hall at 47 Hope Avenue last Sunday, adopted a resolution urging U. S. Senators W. Warren Barbour and A. Harry Moore to use their efforts to bring about withdrawal of American recognition of Soviet Russia.

The resolution reads in part:

"We, as well as other Ukrainian residents of different Cities in the United States, stand firmly behind the efforts of those who are against Soviet recognition. The reasons are as follows:

"The Communistic propaganda in the United States are creating gaining by leaps and bounds since the recognition of the Soviets. This propaganda is being spread especially among the young men and women of foreign descent. The communistic emissaries here in the United States are creating an ill feeling among the laborers of foreign extraction and are constantly instigating these people to break away from their churches and parishes. The Russian Government is terrorizing millions of Ukrainians, now under their rule. Hundreds of thousands of people are being starved to death in the Ukraine, one of the greatest wheat belts in the world, because the Soviet Government confiscates all the crops of the Ukrainian farmers and does not care on what they exist. The Soviet Government in a barbaric way is planning to wipe out the whole Ukrainian nation in order to possess the best Ukrainian soil.

"These are no longer 'allegations': they are facts reported by correspondents who are responsible individuals representing responsible American newspapers. Therefore, we protest against such terrorism of Soviets in Ukraine and ask United States to withdraw recognition of Soviet Russia."

The resolution was signed by the Rev. Stephen Musiychuk, pastor of the church; John Rozdziabek, chairman of the meeting; Joseph Procovich, secretary; Joseph Sosonka, and John Paroby.

(The Herald-News,
Passaic, N. J.,
Wednesday, March 13, 1935).

— Ти дійсно осел — лише не маєш рогів!

— Але мені хочеться сміятися з тебе! А деж осел має роги?!

— Ну, то бачиш — тобі нічого не бракує!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Коляда на Рідну Школу.

Заходами укр. прав. церкви переведено коляду на Рідну Школу в старім краю.

Жертвували: проф. А. А. Грановський $5; по $2: д-р М. Гайдак, С. Коцюба; П. Гайва $1.50; по $1: о. П. Корсуновський, К. Гоца, І. Коцюба, П. Андрущак, П. Приймак, А. Проскуряк, А. Процай, Д. Симотюк, І. Якимів, Й. Добровський, Й. Ковалів; по 50 ц.: І. Денис, С. Рехлій, Р. Ясенюк, І. Тофан, о. Горбуль, Д. Комар, О. Рехлій. — Разом $25, з чого $3 виносив розхід на ґазоліну. Решту вислано до краю через Обеднання.

Й. Ковалів.

—o—

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

На народні цілі.

Члени і členиці з 19. відділу Червоного Хреста і ОДВУ защедрували на народню ціль $50.50.

Жертвували: Й. Бережицький $2; по $1: К. Марущак, І. Перцак, М. Брухаль, В. Литвинюк, М. Тайзар, Й. Бурбела, А. Малишевський, Г. Плавак, Г. Куць, П. Тодорчук, М. Лисий, Ф. Лівандовський, М. Ходзяк, Н. Лотоцький, А. Патинок, Н. Гузар, В. Швайчук, В. Бережицький, М. Дахнивич, А. Швець, І. Підлісний, А. Чайковська, Н. Плуговський, Й. Ружевський, А. Голубович, О. Запарнюк, І. Плуговський, С. Петен, С. Мечник, О. Небор, Т. Голубович, М. Сузанський, Н. Хобінець; по 50 ц.: В. Левицький, П. Ягода, Р. Вергун, Н. Войціховський, І. Каскі, М. Уласович, П. Мильмищин, П Владкевич, Т. Миронюк, О. Полупало, О. Ґіна, С. Дикун, І. Ройко, П. Роґальський, П. Матвійчук, І. Погода, С. Хомета, М. Бережицький, І. Ґиба, М. Дробиш, І. Вітенко, П. Лесяк, Н. Касіян, М. Сампара, Й. Благітка, В. Колешняк, А. Кулик, А. Веселик, Й. Гок; Т. Бурбан 75 ц.; Н. Музика 25 ц. На місцеві видатки виплачено $6. Решта в сумі $3.50 призначено на народню ціль.

Ольга Небор, секр.

—o—

МІКІЗРАКС, ПА.

На визвольну боротьбу.

Дня 24. лютого 1935 року наша молодь, вибрана громадою, пішла по домах по збірку на визвольну боротьбу, і на протязі лютого зібрано на ту ціль разом $57. Ті гроші вислано негайно через Обеднання в призначене місце.

Обовязок колекторів приняли на себе наступні члени з молоді: М. Макар, П. Муха, Д. Старощак, А. Вархоляк, В. Стецко, В. Міщишин, Й. Кіт, Н. Троцький, П. Євусяк, П. Халупа і панни: Тимко, Вархоляк, Старощак, Сарахман, Сопілка, Гойсан, Торек, Торек, Підлужна, Маланчук, Сидір, Пеканек, Смирецька, Шостачко, Лук, Петровська, Двулят, Двулят, Мармура і Гойсан.

Імена жертводавців проголоситься по скінченню 10-місячної збірки, і тоді буде подано, хто і скільки жертвував на визвольну боротьбу.

С. І. Костецький, секр.

Цей знає все.

Бос: Не можу вам дати заняття. Ви не розумієтеся доволі на мому підприємстві.

Незнайомий: Гадаєте? А чому ж я заручився з вашою дочкою?!

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН.

(217)

Тарзан дивився за літаком, аж поки він майже не пропав йому з очей на східнім обрію. Він відітхнув глибоко з полекшею, бачачи, що британський летун і дівчина були вже безпечні. Цілими тижнями він чув відповідальність за них. Тепер вони вже не були на його сумлінню.

Він обернувся до джунґлів. На краю ліса він задержався. Перед ним підносилося високе дерево. Немовби під товчком наглого почування, котрому не міг опертися, він скочив на галузя та піднявся на вище гилля. Діставшися на верх, він глибоко відітхнув.

Далеко, далеко на обрію його бистре око спостерегло британський літак, що їхав скоро в напрямі до англійського табору. Він уже не сподівався його більше побачити. Він дивився ще кілька хвилин за ним, і нагло його схопив жах, як він побачив, що літак дав наглo нурка вниз.

Тарзан був певний, що літак розбився, бо він знав, з якої великої висоти він упав. Тільки на хвилю перед своїм упадком літак неначе трохи задержав скорість свого падання. Одначе літак іще падав дуже скоро, коли він пропав Тарзанови з виду.